

پیش‌بینی‌های وضعیت‌های هویتی در بین دانشجویان نقش شخصیت‌عامل، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی در پیش‌بینی هویت

مقدمه: مطابق با نظریات روان‌شناسی، کسب هویت تحت‌تأثیر عوامل مختلفی از جمله عوامل روان‌شناختی است. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش شخصیت‌عامل، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی در پیش‌بینی هویت بود.

روش: مطالعه حاضر از نوع توصیفی و همبستگی بود. ۶۳۳ نفر از دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و ابزارهای پژوهش شامل ابزار گسترش‌یافته سنجش عینی هویت من-۲ (EOM-EIS-II)، مقیاس چنداندازه‌ای شخصیت‌عامل (MAPS)، پرسشنامه سنجش سرمایه اجتماعی، سیاهه هوش اخلاقی (MCI) و سیاهه سرمایه روان‌شناختی (PCI) را کامل کردند. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با نسخه ۲۴ نرم‌افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: میان عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی با وضعیت‌های هویتی تحقیق‌یافته و تعلیمی رابطه مثبت وجود دارد. به طور عکس، رابطه میان عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی با تشنگ هویت منفی بود. در رابطه با انعقاد هویت نیز، تنها سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی به طور مثبت و معناداری با آن رابطه داشتند.

بحث: با توجه به یافته‌ها، می‌توان بیان کرد که وضعیت‌های هویتی مختلف با توجه به سطوح متفاوت رویارویی با بحران هویت و احساس تعهد نسبت به هویت شخصی به طور متفاوتی با سازه‌های فردی (عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی) و اجتماعی (سرمایه اجتماعی) رابطه دارند.

۱- **زهرا آفاجری**
دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران (نویسنده مسئول)
<aghajari96@gmail.com>

۲- **اکبر عطادخت**
دکتر روان‌شناس، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۳- **نادر حاجلو**
دکتر روان‌شناس، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۴- **میرظاهر موسوی**
دکتر جامعه‌شناس، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

۵- **رسول عباسی**
دکتر جامعه‌شناس، گروه تاریخ و جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

واژه‌های کلیدی:
عاملیت شخصیت، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی، سرمایه روان‌شناختی، هویت

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۰۱

The Role of Agentic Personality, Social capital, Moral Intelligence and Psychological Capital in Predicting Identity States

▶ **1- Zohreh Aghajari**
Ph.D. Student in Psychology,
Faculty of Educational
Sciences and Psychology,
University of Mohaghegh
Ardabili, Ardabil, Iran
(Corresponding Author)
<khani.asaad@gmail.com

▶ **2- Akbar Atadokht**
Ph.D. in Psychology, Faculty
of Educational Sciences and
Psychology, University of
Mohaghegh Ardabili, Ardabil,
Iran.

▶ **3- Nader Hajloo**
Ph.D. in Psychology, Faculty
of Educational Sciences and
Psychology, University of
Mohaghegh Ardabili, Ardabil,
Iran

▶ **4- MirTaher Mousavi**
Ph.D. in Sociology, Social
Welfare Management
Research Center University
of Social Welfare and
Rehabilitation Sciences,
Tehran, Iran

▶ **5- Rasoul Abbasi**
Ph.D. in Sociology, Faculty
of Literature and Humanities,
University of Mohaghegh
Ardabili, Ardabil, Iran

Keywords:

Personality agency, Social
capital, Moral intel-
ligence, Psychological
capital, Identity

Received: 2019/12/02

Accepted: 2020/09/22

Intorduction: According to psychological theories, identity acquisition is influenced by various factors, including psychological factors. The purpose of the present study is to investigate the role of agentic personality, social capital, moral intelligence and psychological capital in identity prediction.

Method: This study is a descriptive and correlation was used in the study. 633 undergraduate students studying in different universities in Tehran were selected by random sampling method in the academic year of 2018-2019 and completed the research tools including Extended Objective Measure of Ego Identity Status II (EOM-EIS-II), Multi-measure Agentic Personality Scale (MAPS), the Social Capital Measurement Questionnaire, Moral Competency Inventory (MCI), and Psychological Capital Intervention (PCI). The data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multivariate regression implementing SPSS-24.

Findings: Findings showed that there is a positive and significant relationship between achievement and moratorium identity states with personality agency, moral intelligence, social capital, and psychological capital. Also, these variables positively and significantly predicted the achievement and moratorium identity states. Conversely, the relationship between identity diffusion and these variables was negative. In relation to foreclosure identity, only social capital and psychological capital were found to be positively and significantly related to this variable.

Discussion: According to the findings of this study, it can be stated that different identity states have different relationships with individual (personality agency, moral intelligence, and psychological capital) and social (social capital) constructs according to different levels of identity crisis and sense of commitment to personal identity.

Extended Abstract

Introduction: The study of identity is the investigation of how individuals and groups respond to the question of “Who are you?” (Vignoles, Schwartz, & Luyckx, 2011). In this relation, Marcia achieved four identity states: identity diffusion (low exploration, low commitment), which indicates indifference and unwillingness to identify issues; identity foreclosure (low exploration, high commitment), which signifies dogmatic and conformity in identity formation; identity moratorium (high exploration, low commitment), which expresses the active pursuit of one’s sense; and the identity achievement (high exploration, high commitment) that signifies the integration of different elements of self in a coherent and unified identity (Marcia, 1966).

One of the concepts that used to explain how identity is constructed at the individual and social levels is the concept of social capital (SC) (Côté, 1997; Coleman, 1993). He believes that social capital is the density of social bonds and their ability to enforce norms. He also views social capital as a level of trust and interactions between members of society that can exist both horizontally (at one level) and vertically (between individuals, groups, and institutions).

On the other hand, Ericsson (1968) in this regard points out that the formation of a cohesive identity is influenced by a sense of agency, autonomy or freedom in choice (Erikson, 1968). Agentic personality refers to a person’s sense of responsibility in his or her life. This belief that everybody has control over his/her personal decisions, and they are responsible for their outcomes ensuring that they will be able to overcome obstacles that hinder their progress throughout their lives (Côté & Levine, 2014; Schwartz, Côté, & Arnett, 2005).

According to the concept of agency, humans are active moral agents that are capable of controlling themselves and their environment. Therefore, researchers agree that it is very important to enhance the ability of these ethical agents to deal with ethical implications (Pedersen, 2009). Besides, studies have shown a positive relationship between normative and informative identity styles and a negative relationship between identity/avoidance style and moral intelligence (Aalbehahani, 2015; Faramarzi, Jahanian, Zarbakhsh, Salehi, & Pasha, 2014).

In addition, various studies have pointed to the role of personality in predicting

psychological capital (PsyCap) (Avey, 2014; Choi & Lee, 2014). Psychological capital consists of four components of self-efficacy, optimism, hope, and resilience, and it is associated with identity in various forms (Bernstein & Volpe, 2016; Norman, Avey, Nimnicht, & Graber Pigeon, 2010; Qiu et al., 2019; Wang, Tsai, Tsai, Huang, & de la Cruz, 2018).

Accordingly, it can be said that the researchers sought to investigate the relationship between different forms of identity with agentic personality, moral intelligence, social capital, and psychological capital.

Method: This study is descriptive and correlational research. 633 undergraduate students studying in different universities in Tehran were selected by Multi-stage cluster sampling method in the academic year of 2018-2019, and they completed the research tools including Extended Objective Measure of Ego Identity Status II (EOM-EIS-II) (Bennion & Adams, 1986), Multi-measure Agentic Personality Scale (MAPS) (Côté, 1997), the Social Capital Measurement Questionnaire (Lennick & Kiel, 2007), Moral Competency Inventory (MCI) (Lennick & Kiel, 2007) and Psychological Capital Intervention (PCI) (Luthans, Youssef, & Avolio, 2007). The data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multivariate regression implementing SPSS-24 software.

Findings: The mean and standard deviation of participants' age were 22.10 and 3.28, of which 315 (49.8%) were male and 318 (50.2%) were female. Furthermore, 583 (92.1%) of the sample members were single and the rest were married. Findings showed that there is a positive and significant relationship between achievement and moratorium identity states with personality agency, moral intelligence, social capital, and psychological capital. Besides, these variables positively and significantly predicted the achievement and moratorium identity states. Conversely, the relationship between identity diffusion and these variables was negative. In relation to foreclosure identity, only social capital and psychological capital were found to be positively and significantly related to the variable.

Discussion: The purpose of the present study was to investigate the role of agentic personality, social capital, moral intelligence, and psychological capital in predicting identity states. The findings of the present study are in line with the studies that have investigated the relationship between identity dimensions with agentic

personality, social capital, moral intelligence and psychological capital (Aalbehahani, 2015; Bernstein & Volpe, 2016; Christoforou, 2012; Côté & Schwartz, 2002; Faramarzi et al., 2014; Norman et al., 2010; Qiu et al., 2019; Wang et al., 2018). According to the findings of this study, it can be stated that different identity states have different relationships with individual (personality agency, moral intelligence, and psychological capital) and social (social capital) constructs according to different levels of identity crisis and sense of commitment to personal identity.

Ethical Considerations:

Authors' contributions

All authors contributed in producing of the research.

Funding

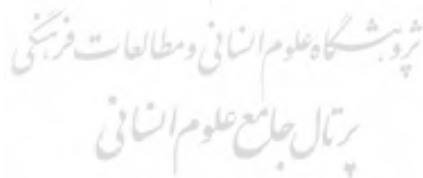
In the present study, all expenses were borne by the authors and they did not have any sponsors.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments:

In this article, all rights relating to references are cited and resources are carefully listed

مقدمه

هویت^۱ در بسیاری از رشته‌ها از جمله فلسفه، جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، علوم سیاسی، مطالعات جنسیتی و روان‌تحلیلگری و همچنین در سراسر روان‌شناسی معاصر اجتماعی، شخصیت، رشد و بین‌فرهنگی مورد توجه قرار گرفته است. از این رو، تاکنون هویت به صورت واحد یا چندگانه، واقعی یا ساختگی، ثابت یا سیال، شخصی یا اجتماعی و بسیاری جهات دیگر که غالباً با یکدیگر متناقض به نظر می‌رسند تعریف شده است (ویگنولز^۲ و همکاران، ۲۰۱۱).

اما در مجموع، مطالعه هویت، مطالعه چگونگی پاسخ افراد و گروه‌ها به سؤال «چه کسی هستید؟» است (ویگنولز و همکاران، ۲۰۱۱). گاهی اوقات، ممکن است صریحاً^۳ پرسیم: «چه کسی هستید؟»، «چه کسی هستیم؟»، «چه کسی هستیم؟» هرچند، این سؤال به شکل ضمنی^۴ در طیف گسترده‌ای از فرآیندهای روان‌شناختی و اجتماعی از قبیل، انتخاب‌هایی که انجام می‌دهیم، اهدافی که دنبال می‌کنیم، تجربیات عاطفی مان، روابطمان با دیگران، رفتار دوستانه یا خصمانه گروه‌های مختلف مردم و در نهایت بهزیستی^۵ روان‌شناختی و جسمانی خودمان و دیگران دخیل است. در همین رابطه، ویگنولز با اتخاذ دیدگاهی یکپارچه، هویت را نه تنها در محتوا^۶ بلکه در فرآیندهای^۷ شکل‌دهنده، حفظ‌کننده و تغییردهنده آن در طول زمان، مفهومی هم شخصی و هم اجتماعی می‌داند (ویگنولز ۲۰۱۸).

پس از بیان مراحل هشت‌گانه شکل‌گیری هویت توسط اریکسون^۸ (۱۹۶۸-۱۹۵۰)، نظریه‌پردازان مختلفی به گسترش و عملیاتی‌سازی نظریه وی روی آوردند (مارسیا^۹، ۱۹۹۷: برزنسکی^{۱۰}، ۱۹۹۷) در این میان و در ارتباط با پژوهش حاضر، مارشیا با استخراج ابعاد

1. identity
4. implicitly
7. process
10. Berzonsky

2. Vignoles
5. Well-being
8. Erikson

3. explicitly
6. content
9. Marcia

دوگانه اکتشاف^۱ و تعهد^۲، چهار وضعیت هویتی^۳ را به دست آورد: تشتت هویت^۴ (اکتشاف کم، تعهد کم) که بیانگر بی‌تفاوتی و عدم تمایل به موضوعات هویتی است. مرحله‌ای از توقف در روند زندگی که ویژگی آن حالت آشفتگی است. در این وضعیت هویتی فرد هیچگونه انتخاب ثابتی در خصوص تعهدات خود ندارد و در اهداف و ارزش‌های خود هیچ جستجویی نمی‌کند. اگر هم در گذشته بحرانی را تجربه کرده باشند بدون آنکه در پی آن تعهدی ایجاد کرده باشند کاوش خاتمه یافته است. انعقاد هویت^۵ (اکتشاف کم، تعهد بالا) که بیانگر جزمی بودن و هم‌نواایی در شکل‌گیری هویت است. در این حالت از هویت، نوجوانان هیچ باور روشنی درباره خودشان ندارند و به‌سادگی هر هویتی که از طرف والدین یا افراد دیگر پیشنهاد می‌شود را می‌پذیرند. تعلیق هویت^۶ (اکتشاف زیاد، تعهد کم) که بیانگر جستجوی فعال احساس خود است. در این حالت هویت، فرد نیاز دارد که خود را در تجارب مختلف بیازماید تا به شناخت عمیقی در مورد خود برسد. حالت تعلیق هویت ممکن است همراه با پریشانی و استرس باشد و در نتیجه این افراد در مقایسه با سایر حالتها بیشتر تمایل دارند که مدت کمتری در حالت تعلیق باقی بمانند؛ و تحقق هویت^۷ (اکتشاف زیاد، تعهد زیاد) که نشانگر ادغام عناصر مختلف خود در یک هویت منسجم و یکپارچه است. این حالت، نقطه پایان فرایند شکل‌گیری هویت است. پایگاه فردی است که بحران هویتی را پشت سر گذارده و به هویت مشخص متعهد شده است (مارسیا، ۱۹۶۶). تحقق و تشتت هویت می‌تواند دو نقطه پایانی ابعاد یک قطبی هویت در مقابل سردرگمی هویت^۸ اریکسون را ارائه دهد (شوارتز و مونتگومری، ۲۰۰۲).

1. exploration

3. identity statuses

5. identity foreclosure

7. identity achievement

9. Schwartz and Montgomery

2. commitment

4. identity diffusion

6. identity moratorium

8. identity versus identity confusion

یکی از مفاهیمی که برای تبیین چگونگی ساخت هویت در سطوح فردی و اجتماعی به کار گرفته شده است، مفهوم سرمایه اجتماعی (SC)^۱ است (کوته^۲، ۱۹۹۷). لین^۳ (۲۰۱۷)، پورترز و ویکستروم^۴ (۲۰۱۱) و بوردیو^۵ (۱۹۷۹) بیان می‌کنند که سرمایه اجتماعی یک منبع و دارایی برای افراد و خانواده‌ها در میان شبکه ارتباطیشان است که می‌تواند به اشکال اقتصادی و فرهنگی سرمایه تبدیل شود. آنها بیان می‌کنند که سرمایه اجتماعی می‌تواند بر اساس اندازه شبکه اجتماعی فرد و حجم سرمایه‌های مختلف که متعلق به هر عضو در آن شبکه است، اندازه‌گیری شود. در مقابل، پاتنم^۶ (۲۰۰۰)، سرمایه اجتماعی را به عنوان یک کالای عمومی تلقی کرده و آن را میزان پتانسیل مشارکت، گرایش مدنی و اعتماد به دیگران که در اختیار شهرها، کشورها و ملت‌هاست می‌داند. وی نشان داد که اعتماد اجتماعی و تعامل مدنی ارتباط زیادی با موفقیت دولتهای محلی دارد. اگرچه پاتنم بیشتر بر اهمیت شبکه‌های اجتماعی و چگونگی حضور آنها در تسهیل انسجام و همکاری کلی بین افراد و گروهها تأکید می‌کند. سرانجام، کولمن^۷ (۱۹۹۳) با اتخاذ دیدگاهی میانه، معتقد است که سرمایه اجتماعی، تراکم پیوندهای اجتماعی و توانایشان برای اجرای هنجارها است. وی سرمایه اجتماعی را به عنوان یک سطح اعتماد و روابط متقابل در بین اعضای جامعه می‌داند که می‌تواند هم به صورت افقی (در یک سطح) و هم به صورت عمودی (بین افراد، گروهها و مؤسسات) وجود داشته باشد.

علاوه بر این، مطالعات در زمینه هویت و سرمایه اجتماعی بیان می‌کنند که برای درک پویاییهای سرمایه اجتماعی در یک فرهنگ نیاز به وارد کردن پیچیدگیهای هویتی آن فرهنگ در معادله است (بوردیو و همکاران، ۲۰۰۶). همچنین، آموزش انتخاب‌گری و خودپیروی در برنامه‌های درسی کودکان و نوجوانان که در مسیر رشد بزرگسالی قرار دارند برای تقویت یادگیری در هر دو سطح فردی (از منظر کسب هویت) و اجتماعی (ایجاد سرمایه اجتماعی بین‌نسلی) موردنیاز است (کوته، ۲۰۰۵).

1. social capital

2. Côté

3. Lin

4. Portes and Vickström

5. Bourdieu

6. Putnam

7. Coleman

از سوی دیگر، نوشته‌های اریکسون نشان می‌دهد که شکل‌گیری یک هویت منسجم متأثر از یک حس عاملیت^۱، خودگردانی^۲ یا آزادی در انتخاب است (اریکسون، ۱۹۶۸).. عاملیت شخصیت اشاره به احساس مسئولیت فرد در دوره زندگی خود، این باور که فرد بر تصمیمات شخصی‌اش کنترل دارد و مسئول نتایج آنهاست و اطمینان از اینکه فرد قادر به غلبه بر موانعی خواهد بود که مانع پیشرفت وی در طی دوره زندگی‌اش می‌شوند دارد (کوته، لوین^۳، ۲۰۱۴؛ شوارتز، کوته و آرنت^۴، ۲۰۰۵). (. در حمایت از این تعریف نیز نشان داده شد که یک ابزار ترکیبی عاملیت شخصیت متشکل از عزت‌نفس^۵، داشتن هدف در زندگی^۶، کانون کنترل درونی^۷ و خودکارآمدی^۸، به طور مثبت با تحقق هویت و به طور منفی با تشتت هویت ارتباط داشت (کوته و شوارتز ۲۰۰۲). در مطالعه دیگری نیز شوارتز و همکاران (۲۰۰۵) نشان دادند، بین عاملیت و اکتشاف/تعهد انعطاف‌پذیر (به نمایندگی از وضعیت هویتی تحقیق‌یافته) همبستگی مثبت و بین عاملیت و اجتناب (به نمایندگی از وضعیت هویتی معلق) رابطه منفی وجود دارد. علاوه بر این، هیچ ارتباطی بین عاملیت و انعقاد/انطباق (به نمایندگی از وضعیت هویتی منعقد شده) مشاهده نشد. از این رو، محققان به این نتیجه رسیدند که سطح بالاتر عاملیت با شکل‌گیری هویت سالم‌تر ارتباط دارد.

مطابق با مفهوم عاملیت، انسانها، عاملهای اخلاقی فعالی هستند که توانایی کنترل خود و محیطشان را دارند. از این رو، محققان این عقیده را می‌پذیرند که تقویت توانایی این عاملهای اخلاقی برای مواجهه با مفاهیم اخلاقی بسیار با اهمیت است (پدرسن^۹، ۲۰۰۹). در این میان، هوش اخلاقی (MI^{۱۰}) یکی از تواناییهای تسهیل‌بخش عملکرد اخلاقی است که نسبت به سایر اشکال هوش شناختی، هیجانی و اجتماعی جدیدتر بوده و کمتر مورد بررسی قرار گرفته

1. agency

2. self-direction

3. Levine

4. Arnett

5. self-esteem

6. purpose in life

7. Internal Locus of Control

8. self-efficacy

9. Pedersen

10. moral intelligence

است (لنیک و کیل^۱، ۲۰۰۵). لنیک و کیل (۲۰۱۱) هوش اخلاقی را به عنوان ظرفیت ذهنی برای تعیین چگونگی استفاده از اصول جهانی در ارزشها، اهداف و اعمالمان تعریف می‌کنند. درواقع، هوش اخلاقی توانایی انسان عامل در پردازش و مدیریت مسائل اخلاقی است (تانر و کریستین^۲، ۲۰۱۴). هوش اخلاقی تنها برای رهبری مؤثر با اهمیت نیست بلکه یک «هوش محوری» برای تمامی انسانها است چراکه هوش اخلاقی سایر انواع هوش را برای انجام فعالیت‌های ارزشمند هدایت می‌کند. درواقع، هوش اخلاقی هدف زندگی ما را نشان می‌دهد. ازاین‌رو، در مطالعات انجام شده نیز ارتباط مثبتی میان سبک‌های هنجاری^۳ و اطلاعاتی^۴ هویت و ارتباطی منفی میان سبک مشتت/اجتنابی هویت و هوش اخلاقی نشان داده شده است (آلبهبهانی^۵، ۲۰۱۵؛ فرامرزی، جهانیان، زربخش، صالحی، پاشا، ۲۰۱۴).

علاوه بر این، در مطالعات مختلف به نقش شخصیت در پیش‌بینی سرمایه روان‌شناختی^۶ (PsyCap) اشاره شده است (آوی^۷، ۲۰۱۴؛ چوی و لی^۸، ۲۰۱۴) مطابق با لوتانز^۹ و همکاران (۲۰۰۷)، سرمایه روان‌شناختی به «... وضعیت مثبت تحول روان‌شناختی فرد اشاره دارد و با (۱) اعتمادبه‌نفس (خودکارآمدی) برای به کار بستن و تلاش لازم برای موفقیت در انجام تکالیف چالش‌برانگیز (۲) اسناد مثبت (خوش‌بینی^{۱۰}) در خصوص موفقیت در حال حاضر و آینده (۳) حفظ و در صورت لزوم، جهت‌گیری مجدد مسیرها به سوی اهداف (امید^{۱۱}) برای کسب موفقیت و (۴) تحمل مشکلات و مشقات (تاب‌آوری^{۱۲}) برای رسیدن به موفقیت مشخص می‌شود». درواقع، این چهار مؤلفه، قهرمان درون هر فرد را شکل می‌دهند (لوتانز و یوسف-مورگان^{۱۳}، ۲۰۱۷). لازم به ذکر است که مخفف این چهار سازه واژه HERO را شکل می‌دهند که در زبان انگلیسی به معنای قهرمان است. به طور ایده‌آل، سرمایه روان‌شناختی

1. Lennick and Kiel

2. Tanner and Christen

3. normative

4. informational

5. Aalbehbahani

6. Psychological capital

7. Avey

8. Choi and Lee

9. Luthans

10. optimism

11. hope

12. resilience

13. Luthans and Youssef-Morgan

در نگرش فرد نسبت به خود یا احساس عزت‌نفس وی منعکس شده و با هویت در اشکال مختلف آن ارتباط دارد (برنستین، وولپ^۱، ۲۰۱۶؛ نورمن^۲ و همکاران، ۲۰۱۰؛ کیو^۳ و همکاران، ۲۰۱۹؛ وانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۸).

به طور کلی، هویت امری تاریخی بوده و همانند بسیاری از جنبه‌های دیگر، محصول زمان است. تاریخی بودن هویت و تغییر تعریف فرد از خویشتن بر این امر دلالت دارد که هویت تغییرپذیر است. لذا، می‌توان با تأثیرگذاری بر عناصر مرتبط با هویت موجب تغییر آن شد. اما بدون شناخت منابع هویتی، اثرگذاری بر هویت امری ناممکن است. برای مثال، در بررسی پیشینه پژوهش مشاهده می‌شود که اگرچه اهمیت عاملیت در رشد هویت بویژه در نظریه اریکسون به میزان زیادی مورد تأکید قرار گرفته است اما اغلب، جامعه‌شناسان این مفهوم را مورد مطالعه قرار داده‌اند. از طرف دیگر در ادبیات روان‌شناسی نیز تعداد محدودی از مطالعات در خصوص شخصیت عامل انجام شده است (کوته و شوارتز، ۲۰۰۲).

با توجه به مطالب بیان شده و با توجه به کمبود مطالعات در حوزه هویت در کشورمان که طیف گسترده‌ای از اقشار جوان را در بر می‌گیرد. محققان این مطالعه بر آن شدند تا به بررسی رابطه اشکال مختلف هویت با احساس عاملیت، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی بپردازند تا مشخص سازند که آیا عاملیت شخصیت و سرمایه روان‌شناختی با دربرگیری سازه‌های شخصیتی از قبیل عزت‌نفس، خودکارآمدی، نیرومندی من، کانون کنترل درونی، داشتن غایت در زندگی، خوش‌بینی، امید و تاب‌آوری و نیز سرمایه اجتماعی و هوش اخلاقی که میزان برقراری هنجارهای اخلاقی و اعتماد اجتماعی در جامعه را تعیین می‌کنند، قادر به پیش‌بینی هویت و اشکال مختلف آن هستند یا خیر.

1. Bernstein and Volpe
3. Qiu

2. Norman
4. Wang

روش

مطالعه حاضر از نوع توصیفی و همبستگی بود. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاههای شهر تهران (دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه خوارزمی، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد تهران شمال؛ دانشگاه آزاد تهران مرکز، دانشگاه فرهنگیان) در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ بودند. با توجه به اینکه در تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون چندمتغیری به ازای هر متغیر اندازه گیری شده ۵ تا ۱۵ نمونه توصیه شده است (هومن ۱۳۸۴، ۲۰۰۵)، ۶۳۳ نفر از دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاههای شهر تهران در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای انتخاب و ابزارهای پژوهش را کامل کردند. ابزارهای پژوهش شامل موارد زیر بودند:

۱- ابزار گسترش یافته سنجش عینی هویت من ۲- (EOM-EIS-II)^۱. این پرسشنامه توسط بنیون و آدامز^۲ (۱۹۸۶) ساخته شده است که دارای ۶۴ ماده بوده و دو بعد هویت عقیدتی (۳۲ ماده) و هویت بین فردی (۳۲ ماده) که هر یک چهار وضعیت هویت یافته، بحران زده، دنباله رو و سردرگم را شامل می شود در طیف لیکرت ۶ درجه ای (خیلی موافق = ۱ و خیلی مخالف = ۶) می سنجد. همچنین، انواع وضعیت های هویتی (تحقق، تعلیق، انعقاد و تشتت هویت) هر کدام بر اساس ۱۶ ماده سنجیده می شوند. بنیون و آدامز (۱۹۸۶) با مطالعه بر روی ۱۰۶ دانشجوی، روایی همگرا و واگرایی وضعیت های مشابه هویت عقیدتی و بین فردی را از ۰/۳۶ تا ۰/۶۶ و همسانی درونی خرده مقیاسها را از ۰/۵۸ تا ۰/۸۰ گزارش کردند. در ایران نیز رحیمی نژاد (۱۳۷۹) (۲۰۰۰) ضمن بررسی ساختار عاملی این ابزار در ایران، ضرایب آلفای کرونباخ عاملها را از ۰/۵۹ تا ۰/۸۱ گزارش کرده است.

1. Extended Objective Measure of Ego Identity Status II (EOM-EIS-II)

2. Bennion and Adams

۲- مقیاس چندسنجه‌ای شخصیت عامل (MAPS)^۱. این مقیاس توسط کوته (۱۹۹۷) ساخته شده است که دارای ۲۰ ماده بوده و ۴ عامل عزت‌نفس، هدف در زندگی، کانون کنترل درونی و خودکارآمدی را می‌سنجد. عامل عزت‌نفس دارای ۵ ماده بوده که به صورت دوگزینه‌ای (شبهه من است = ۱ و مغایر با من است = ۲) نمره‌گذاری می‌شود. همچنین، ماده‌های ۴ و ۵ این عامل به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. عامل هدف در زندگی دارای ۵ ماده است که در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای و با عناوین توصیفی متفاوت نمره‌گذاری می‌شود. کانون کنترل درونی دارای ۵ ماده بوده و در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (به‌شدت موافق = ۱ و به‌شدت مخالف = ۵) نمره‌گذاری می‌شود. عامل خودکارآمدی نیز دارای ۵ ماده است و در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از (کاملاً غلط = ۱ تا کاملاً درست = ۵) نمره‌گذاری می‌شود. از هر خرده‌مقیاس نمره‌ای از ۵ تا ۲۵ به دست می‌آید و نمره کل بالاتر در مقیاس نشان‌دهنده عاملیت شخصیت بالاتر است. در مطالعه کوته (۱۹۹۷) روی جوانان ۱۸ تا ۲۵ سال کاندایی، اعتبار سازه مقیاس با تحلیل عامل اکتشافی مورد ارزیابی قرار گرفت و نشان داده شد که مقیاس دارای ۴ عامل است که ۰/۴۲ درصد واریانس را تبیین می‌کنند. آلفای کرونباخ کل مقیاس و خرده‌مقیاس‌ها نیز بین ۰/۵۸ تا ۰/۸۶ قرار داشت. در پژوهش فتحی، کیامنش و جمهری (۱۳۹۷) (۲۰۱۹) همسانی درونی خرده‌مقیاس‌ها در دامنه ۰/۵۸ تا ۰/۸۶ گزارش شد.

۳- سیاهه هوش اخلاقی (MCI)^۲. این سیاهه توسط لنینک و کیل (۲۰۰۵) ساخته شده است که شامل ۲۰ ماده بوده و سه مؤلفه درستکاری^۲، دلسوزی^۱ و بخشش^۳ را در طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (هرگز = ۱ و تمام اوقات = ۴) می‌سنجد. حداقل نمره به دست آمده ۲۰ و حداکثر ۸۰ است که نمره بالاتر نشانگر هوش اخلاقی بیشتر است. لنینک و کیل (۲۰۰۵) بیان کرده‌اند که پایه نظری این

1. Multi-measure Agentic Personality Scale (MAPS)
2. Moral Competency Inventory (MCI)
3. integrity
4. compassion
5. forgiveness

سیاهه بر اساس تعریف بوربا^۱ (۲۰۰۵) از هوش اخلاقی بوده و توانایی کاربرد اصول اخلاق جهانی در اخلاقیات، اهداف و مرادفات یک فرد از روی قاعده را می‌سنجد. همسانی درونی سیاهه در مطالعه مارتین و آستین^۲ (۲۰۱۰) از ۰/۶۵ تا ۰/۸۴ گزارش شده است. در پژوهش جهانیان، ساعی ارسی و طیبیا (۱۳۹۲) (۲۰۱۳) آلفای کرونباخ کل سیاهه ۰/۸۴ گزارش شد.

۴- پرسشنامه سنجش سرمایه اجتماعی. این پرسشنامه دارای ۱۲ ماده بوده و ۴ عامل روابط انجمنی (شبکه روابط با گروهها و نهادها)، هنجارها و اعتماد اجتماعی (اعتماد به نهادها، گروههای اجتماعی، مسئولان و اطمینان از رعایت اصول و قواعد عمل جمعی از قبیل، ارزشهای اخلاقی و اخلاق شهروندی)، پیوندها و اعتماد بین فردی و همبستگی و انسجام اجتماعی را می‌سنجد (موسوی، ۱۳۸۵، ۲۰۰۶). در مطالعه شیانی، موسوی و مدنی قهفرخی (۱۳۸۸) (۲۰۰۹) ضرایب به دست آمده در ماتریس تحلیل عاملی از ۰/۵۲ تا ۰/۸۸ در نوسان بوده است. همچنین، همسانی درونی این پرسشنامه در مطالعه رفیعی و همکاران (۱۳۹۵) (۲۰۱۶)، ۰/۸۵ گزارش شده است.

۵- سیاهه سرمایه روان‌شناختی (PCI)^۳. این سیاهه توسط لوتانز، یوسف و آوولیو (۲۰۰۷) ساخته شده است که شامل ۲۴ ماده و ۴ خرده‌مقیاس خودکارآمدی، امید، خوش‌بینی و تاب‌آوری بوده و در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ و کاملاً موافقم = ۶) نمره‌گذاری می‌شود. در مطالعه لوتانز، آوولیو و همکاران (۲۰۰۷) همسانی درونی سیاهه ۰/۸۸ گزارش شده است. در ایران نیز علیپور، آخوندی، صرامی فروشانی و اعراب شیبانی (۱۳۹۳) (۲۰۱۴) ضمن بررسی ساختار عاملی این سیاهه، همسانی درونی آن را ۰/۸۵ گزارش کردند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نسخه ۲۴ نرم‌افزار SPSS و شاخصهای توصیفی از قبیل میانگین و انحراف معیار و ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره انجام شد.

1. Borba
2. Martin and Austin
3. Psychological Capital Intervention (PCI)

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان به ترتیب ۲۲/۱۰ و ۳/۲۸ سال بود که از میان آنها ۴۹/۸ درصد مرد و ۵۰/۲ درصد زن بودند. همچنین، ۹۲/۱ درصد از اعضای نمونه مجرد و باقی متأهل بودند. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش در جدول شماره (۱) ارائه شده است. همچنین آماره آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۱ نشان‌دهنده توزیع نرمال متغیرهای پژوهش بود.

جدول (۱) میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	M	SD	Z کلموگروف-اسمیرنوف	p
تحقق هویت	۵۴/۴۳	۱۲	۰/۷۹	۰/۵۵
تعلیق هویت	۵۹/۷۷	۱۱/۵۷	۰/۵۴	۰/۴۱
انعقاد هویت	۶۳/۶۷	۱۴/۲۳	۰/۴۷	۰/۳۶
تشتت هویت	۸۳/۸۰	۱۲/۴۱	۰/۰۹	۰/۰۶
تشتت هویت عقیدتی	۳۱/۵۹	۶/۶۹	۰/۴۲	۰/۳۱
انعقاد هویت عقیدتی	۳۲/۵۱	۷/۴۵	۰/۳۴	۰/۱۹
تعلیق هویت عقیدتی	۲۹/۹۴	۶/۱۵	۰/۱۸	۰/۰۹
تحقق هویت عقیدتی	۵/۹۸	۲۶/۷۶	۰/۲۱	۰/۱۸
تشتت هویت بین فردی	۳۲/۳۲	۶/۷۹	۰/۳۱	۰/۱۷
انعقاد هویت بین فردی	۳۱/۰۹	۷/۳۹	۰/۲۸	۰/۱۸
تعلیق هویت بین فردی	۲۹/۸۳	۶/۲۵	۰/۱۱	۰/۰۷
تحقق هویت بین فردی	۲۵/۵۹	۶/۶۱	۰/۴۵	۰/۳۵
شخصیت عامل	۷۰	۱۱/۲۶	۰/۵۵	۰/۴۲
هوش اخلاقی	۶۷/۵۰	۱۳/۴۱	۰/۵۲	۰/۴۰
سرمایه اجتماعی	۲۸۰/۳۹	۵۷/۳۳	۰/۶۹	۰/۵۱
سرمایه روان‌شناختی	۹۲/۳۲	۱۶/۲۰	۰/۹۵	۰/۷۳

جهت بررسی رابطه بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که در جدول شماره (۲) ارائه شده است.

1. Kolmogorov-Smirnov

جدول (۲) ماتریس همبستگی وضعیتهای هویت با شخصیت

ردیف	متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	تحقق هویت	۱					
۲	تعلیق هویت	۰/۱۲**	۱				
۳	انعقاد هویت	۰/۲۶**	۰/۳۹**	۱			
۴	تشتت هویت	-۰/۱۰**	۰/۷۵**	۰/۳۱**	۱		
۵	تشتت هویت عقیدتی	-۰/۰۷	۰/۶۱**	۰/۲۸**	۰/۹۰**	۱	
۶	انعقاد هویت عقیدتی	۰/۱۵**	۰/۴۲**	۰/۹۴**	۰/۳۹**	۰/۳۷**	۱
۷	تعلیق هویت عقیدتی	۰/۱۱**	۰/۹۱**	۰/۳۴**	۰/۶۴**	۰/۴۶**	۰/۳۶**
۸	تحقق هویت عقیدتی	۰/۹۳**	۰/۱۵**	۰/۲۸**	-۰/۰۵	-۰/۰۳	۰/۱۷**
۹	تشتت هویت بین فردی	-۰/۰۹*	۰/۷۴**	۰/۳۱**	۰/۹۲**	۰/۷۰**	۰/۳۸**
۱۰	انعقاد هویت بین فردی	۰/۳۴**	۰/۳۲**	۰/۹۴**	۰/۱۹**	۰/۱۷**	۰/۷۷**
۱۱	تعلیق هویت بین فردی	۰/۰۵	۰/۹۴**	۰/۳۵**	۰/۷۳**	۰/۵۸**	۰/۳۸**
۱۲	تحقق هویت بین فردی	۰/۹۴**	۰/۸۴*	۰/۲۲**	-۰/۱۵**	-۰/۱۰*	۰/۱۱**
۱۳	شخصیت عامل	۰/۲۶**	۰/۳۷**	-۰/۰۲	-۰/۴۶**	-۰/۳۷**	۰/۰۶
۱۴	هوش اخلاقی	۰/۱۹**	۰/۴۷**	۰/۰۲	-۰/۵۲**	-۰/۳۹**	۰/۰۹*
۱۵	سرمایه اجتماعی	۰/۲۶**	۰/۰۸*	۰/۲۷**	-۰/۲۵**	-۰/۲۱**	-۰/۱۷**
۱۶	سرمایه روان‌شناختی	۰/۲۳**	۰/۵۰**	۰/۰۶*	-۰/۵۶**	-۰/۴۴**	۰/۱۳**

عامل، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی

۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
									۱
								۱	۰/۱۳**
							۱	-۰/۰۳	۰/۶۳**
						۱	۰/۲۱**	۰/۳۴**	۰/۲۸**
					۱	۰/۲۷**	۰/۷۰**	۰/۰۸*	۰/۷۷**
				۱	۰/۰۱	۰/۳۱**	-۰/۱۵**	۰/۷۷**	۰/۰۹*
			۱	۰/۲۶**	۰/۳۵**	-۰/۱۰**	-۰/۴۳**	-۰/۲۴**	۰/۳۶**
		۱	۰/۵۵**	۰/۲۲**	۰/۴۵**	-۰/۰۴	-۰/۵۰**	-۰/۱۵**	۰/۴۵**
	۱	۰/۳۲**	۰/۳۳**	۰/۲۵**	۰/۰۸*	۰/۲۷**	-۰/۲۶**	-۰/۲۵**	۰/۰۶
۱	۰/۳۱**	۰/۷۶**	۰/۶۲**	۰/۲۵**	۰/۴۸**	-۰/۰۲	-۰/۵۵**	-۰/۲۰**	۰/۴۸**

**p < ۰/۰۱

*p < ۰/۰۵

همانطور که در جدول شماره (۲) نشان داده شده است میان تحقق و تعلیق هویت به طور کلی و اشکال بین فردی و عقیدتی آن با شخصیت عامل، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد که این روابط برای تشتت هویت و اشکال عقیدتی و بین فردی آن معکوس است. جهت بررسی نقش عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی در پیش‌بینی وضعیت‌های هویتی از ضریب رگرسیون چندمتغیره استفاده شد که نتایج در جداول شماره (۳) و (۴) نشان داده شده است. در تجزیه داده‌ها با رگرسیون چند متغیره شرایط تحلیل آماری رعایت شده است. مقیاس اندازه‌گیری متغیرها فاصله‌ای است، توزیع داده‌ها نرمال است و بر اساس نمودار پراکنش، روابط بین متغیرهای پیشین و ملاک خطی است. شاخص تولرانس^۱ نزدیک به یک و شاخص عامل تورم واریانس (VIF)^۲ کمتر از ۱۰ نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی چندگانه میان متغیرهای مستقل است (جدول ۴). همچنین، آزمون دوربین-واتسون^۳ مفروضه استقلال خطاها را تأیید می‌کند (جدول ۳).

جدول (۳) ضریب رگرسیون چندمتغیره نقش عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی، سرمایه

اجتماعی و روان‌شناختی در پیش‌بینی وضعیت‌های هویتی

متغیر	R	R ²	R ² _{Adj.}	F	p	D-W
تحقق هویت	۰/۳۳	۰/۱۱	۰/۱۰	۱۸/۹۲	۰/۰۰	۱/۶۵
تعلیق هویت	۰/۵۴	۰/۲۹	۰/۲۸	۶۱/۴۳	۰/۰۰	۱/۹۶
انعقاد هویت	۰/۲۷	۰/۰۸	۰/۰۷	۱۳/۶۸	۰/۰۰	۱/۶۹
تشتت هویت	۰/۵۹	۰/۳۵	۰/۳۵	۸۳/۹۴	۰/۰۰	۱/۶۴

1. tolerance

2. Variance Inflation Factor

3. Durbin-Watson test

جدول (۴) ضرایب رگرسیون استاندارد شده و استاندارد نشده نقش عاملیت شخصیت، هوش

اخلاقی، سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی در پیش‌بینی وضعیتهای هویتی

شاخصهای هم‌خطی چندگانه		p	t	β	B	متغیر ملاک	متغیرهای پیشین
تورم واریانس	تولرانس						
۱/۱۶	۰/۸۵	۰/۰۰	۳/۱۰	۰/۱۵	۰/۱۶	تحقق هویت	عاملیت شخصیت
۱/۰۳	۰/۹۴	۰/۴۸	۰/۶۹	۰/۰۴	۰/۰۳		هوش اخلاقی
۱/۷۴	۰/۵۷	۰/۰۰	۴/۵۸	۰/۱۹	۰/۰۳		سرمایه اجتماعی
۲/۱۳	۰/۴۷	۰/۰۸	۰/۷۵	۰/۱۱	۰/۰۸		سرمایه روان‌شناختی
۱/۱۷	۰/۸۴	۰/۰۲	۲/۲۰	۰/۱۰	۰/۱۰	تعلیق هویت	عاملیت شخصیت
۱/۰۳	۰/۹۴	۰/۰۰	۴/۰۱	۰/۲۱	۰/۱۸		هوش اخلاقی
۱/۷۴	۰/۵۷	۰/۰۰	۳/۱۱	۰/۱۱	۰/۰۲		سرمایه اجتماعی
۲/۱۳	۰/۴۷	۰/۰۰	۵/۴۷	۰/۳۱	۰/۲۲		سرمایه روان‌شناختی
۱/۱۹	۰/۸۱	۰/۳۷	۰/۸۹	۰/۰۴	۰/۰۵	انعقاد هویت	عاملیت شخصیت
۱/۰۴	۰/۹۳	۰/۸۳	-۰/۲۱	-۰/۰۱	-۰/۰۱		هوش اخلاقی
۱/۷۴	۰/۵۷	۰/۰۰	۶/۵۸	۰/۲۸	۰/۰۷		سرمایه اجتماعی
۲/۱۶	۰/۴۵	۰/۰۱	۲/۵۶	۰/۱۶	۰/۱۴		سرمایه روان‌شناختی
۱/۱۷	۰/۸۴	۰/۰۰	-۳/۴۱	-۰/۱۴	-۰/۱۶	تشتت هویت	عاملیت شخصیت
۱/۰۳	۰/۹۴	۰/۰۰	-۳/۵۰	-۰/۱۸	-۰/۱۶		هوش اخلاقی
۱/۷۶	۰/۵۵	۰/۲۷	-۱/۰۸	-۰/۰۳	-۰/۰۰		سرمایه اجتماعی
۲/۱۳	۰/۴۷	۰/۰۰	-۵/۸۸	-۰/۳۲	-۰/۲۴		سرمایه روان‌شناختی

همانطور که در جداول فوق مشاهده می‌شود، عاملیت شخصیت، هوش اخلاقی، سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی به طور مثبت و معناداری تحقق و تعلیق هویت را پیش‌بینی می‌کنند که این مورد برای تشتت هویت معکوس است (هرچند هوش اخلاقی و نه سرمایه اجتماعی، پیش‌بین منفی و معنادار تشتت هویت است). این متغیرهای پیش‌بین به ترتیب ۱۰ و ۳۵ درصد واریانس تحقق و تشتت هویت را تبیین می‌کنند.

بحث

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش عاملیت شخصیت، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی در پیش‌بینی وضعیتهای هویتی بود. یافته‌ها نشان داد که میان وضعیتهای هویتی تحقق‌یافته و تعلیقی با عاملیت شخصیت، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، این متغیرها به طور مثبت و معناداری، پیش‌بین وضعیتهای هویتی تحقق‌یافته و تعلیقی بودند. به طور عکس، رابطه میان تشنگی هویت با متغیرهای مذکور منفی بود. در رابطه با انعقاد هویت نیز، تنها سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی به طور مثبت و معناداری با آن رابطه داشتند. یافته‌های به دست آمده در مطالعه حاضر همسو با مطالعاتی است که به بررسی رابطه میان ابعاد هویت با عاملیت شخصیت، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی پرداخته‌اند (آلبهبانی ۲۰۱۵؛ برنستین و وولپ، ۲۰۱۶؛ کریستوفورو^۱، ۲۰۱۲؛ کوه و شوارتز ۲۰۰۲؛ فرامرزی و همکاران، ۲۰۱۴؛ نورمن و همکاران^۲، کیو و همکاران، ۲۰۱۹؛ وانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۸).

در خصوص ارتباط مثبت مشاهده شده میان سرمایه اجتماعی با وضعیتهای هویتی تحقق‌یافته، تعلیقی و منعقد شده و رابطه منفی آن با تشنگی هویت می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی در برجسته کردن ابعاد اجتماعی و سیاسی عاملیت انسانی، به ویژه توانایی افراد در توسعه رفاه اجتماعی بر اساس حساسی از تعهد اجتماعی و هویت مشترک (طبقه اجتماعی، جنسیت، نژاد، قومیت و ...) سودمند است (کریستوفورو ۲۰۱۲). افراد تلاش می‌کنند تا میان هویت‌های متفاوت و گاه متضادشان که به واسطه ساختارهای اجتماعی شکل گرفته‌اند، گفت‌وگو و تبادل نظر ایجاد کنند و به عنوان عامل‌هایی متفکر و خود نظاره‌گر، ارزشهای ارائه شده توسط

1. Christoforou
2. Norman
3. Wang

بافتها یا گروههای اجتماعی متفاوت را ارزیابی کرده و بدین صورت، در هویت شخصیشان تجدیدنظر کرده و تعریفی مجدد را ارائه دهند (دیویس و مارین^۱ ۲۰۰۹). از این رو، دور از انتظار نخواهد بود که یک سطح اعتماد و روابط متقابل در بین اعضای جامعه (سرمایه اجتماعی) با انسجام یافتن ارزشها، باورها و رفتارها (هویت تحقق یافته)، چالش برای رسیدن به ارزشها و اهدافی منسجم (هویت تعلیقی) و اکتساب هویت از والدین (سایر اشخاص مهم زندگی) رابطه‌ای مثبت داشته باشد.

از سوی دیگر، نشان داده شد که میان وضعیتهای هویتی تحقق یافته و تعلیقی با شخصیت عامل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در همین رابطه، کوه و شوارتز (۲۰۰۲) در سه مطالعه با بیش از هشتصد دانشجوی دانشگاه نشان دادند که وضعیت تحقق یافته هویت با عاملیت شخصیت رابطه مثبت و معناداری دارد. اما انعقاد هویت، رابطه‌ای معکوس با عاملیت شخصیت داشت. در خصوص رابطه مثبت به دست آمده میان وضعیتهای هویتی تحقق یافته و تعلیقی با عاملیت شخصیت و رابطه منفی تشتم هویت با آن در مطالعه حاضر می‌توان بیان کرد افرادی که هویت تحقق یافته‌ای دارند و آنهایی که در مسیر دستیابی به هویت هستند سطح بیشتری از عزت نفس، هدف در زندگی، کانون کنترل درونی و خودکارآمدی را نیز تجربه می‌کنند. به طور عکس، افراد با هویت سردرگم و مشتت، ارزیابی‌ای منفی از خود داشته، در زندگی خود اهدافی مشخص را طراحی نکرده‌اند، منبع اسناد اعمالشان بیرونی است و از احساس خودکارآمدی پایینی برخوردارند.

درواقع، خودکارآمدی به عنوان یکی از ابعاد عاملیت، به صورت «احساس مسئولیت برای زندگی شخصی و بر عهده گرفتن مسئولیت زندگی خود تعریف می‌شود، این عقیده که شخص در تصمیمات شخصی اش کنترل دارد و مسئول پیامدهای حاصل از آنهاست و قادر به غلبه بر موانع زندگی اش خواهد بود (کوه و لوین، ۲۰۱۴). مطابق با این تعریف، یک فرد عامل به شایستگی و

1. Davis and Marin

سودمندی‌اش در کنترل خویشتن و کنترل زندگی‌اش باور دارد. به طور مشابه، افراد خودکارآمد به شایستگی‌شان در کنترل ابعاد مختلف زندگی باور دارند (کوته و لوین، ۲۰۱۴). از این رو، قابل انتظار خواهد بود که افراد با هویت تحقق‌یافته که بحران هویت را سپری کرده‌اند، به صورت خودپیر و^۱ به عنوان یکی از خصایص شخصیت عامل نسبت به هنجارها و ارزشهایی که خود برگزیده‌اند متعهد باشند (کوته، ۲۰۰۵). عزت‌نفس نیز به عنوان دیگر خرده‌مقیاس عاملیت بخش مهمی از فرآیند تحول هویت شخصی است و نشان داده شده است که هرچه هویت افراد قوی‌تر باشد، نسبت به نقاط قوت و ضعف خود آگاه‌تر بوده و عزت‌نفس بالاتری را دارا هستند (لویکس^۲ و همکاران ۲۰۱۳) در همین رابطه، فراتحلیل کروگر و مارسیا^۳ (۲۰۱۱) نشان داد که افراد با هویت تحقق‌یافته، بالاترین سطح عزت‌نفس و در مقابل، افراد با هویت مشتت، پایینترین سطح عزت‌نفس را دارا هستند. در نهایت، مطابق با مطالعات، کانون کنترل درونی (لیلول^۴ و همکاران، ۲۰۱۳) و داشتن هدف در زندگی (برونک^۵، ۲۰۱۱) به عنوان دیگر ابعاد شخصیت عالم، با وضعیت هویتی تحقق‌یافته مرتبط هستند. در صورتیکه این یافته برای وضعیت هویتی مشتت معکوس است. همچنین، مطابق با سایر حوزه‌ها، یافته‌ها در خصوص دو وضعیت هویتی انعقاد یافته و تعلیقی ناسازگار است (کروگر و مارسیا، ۲۰۱۱؛ لیلول، ۲۰۱۳).

دیگر یافته به دست آمده در مطالعه حاضر رابطه مثبت میان تحقق و تعلیق هویت به طور کلی و اشکال بین‌فردی و عقیدتی آن با هوش اخلاقی بود که این رابطه برای سبک هویتی مشتت و هوش اخلاقی معکوس بود. در واقع، فردی که بحران دستیابی به هویت را سپری نکرده است یا حتی در صورت رویارویی با بحران هویت به پاسخی متعهدانه نسبت به سؤال «من کیستم؟» دست نیافته است در برخورد با مسائل اخلاقی نیز به چالش برخورد و میزان پایینی از استدلال و هوش اخلاقی را نشان خواهد داد. همسو با این یافته، در مطالعه فرامرزی

1. autonomous
4. Lillevoll

2. Luyckx
5. Bronk

3. Kroger and Marcia

و همکاران (۲۰۱۴) نیز رابطه‌ای منفی میان تشمت هویت با هوش اخلاقی مشاهده شده است. در مقابل، فردی که به احساس هویتی منسجم دست یافته است یا در مسیر دستیابی به هویت یکپارچه است، هماهنگی میان آنچه باور دارد با آنچه انجام می‌دهد، پذیرش خطاها و شکستها و بر عهده گرفتن مسئولیت آنها و برخورد مشفقانه با اشتباهات خود و دیگران که از اجزای سازنده هوش اخلاقی است را نشان می‌دهد.

درواقع، نگاه به ساختار هوش اخلاقی می‌تواند در تبیین این یافته کمک‌کننده باشد. هوش اخلاقی سازه‌ای متشکل از ۴ عامل است: ۱) همخوانی میان باور و عمل (انسجام) که عمل کردن مطابق با اصول، ارزش‌ها و عقاید، گفتن حقیقت، ایستادن در سمت حقیقت و راستی و عمل به وعده‌ها را در بر می‌گیرد، ۲) مسئولیت‌پذیری که بر عهده گرفتن مسئولیت شخصی، پذیرش اشتباهات و شکستها و پذیرش مسئولیت برای کمک به دیگران را شامل می‌شود، ۳) بخشش که نادیده گرفتن اشتباهات و لغزشهای خود و دیگران را در بر می‌گیرد و ۴) شفقت نسبت به دیگران که شفقت و رفتار دلسوزانه دیگران نسبت به خود را به همراه دارد (لنیک و کیل، ۲۰۰۵؛ مانالاک، ۲۰۰۷). همانطور که مشاهده می‌شود دو عامل انسجام و مسئولیت‌پذیری از خصوصیات تعهدپذیری در افراد با وضعیت هویتی تعهدیافته است. این افراد پس از گذراندن بحران هویت نسبت به ارزشها و اصول انتخابیشان متعهد بوده و مسئولیت ناشی از انجام آنها را به عهده می‌گیرند. علاوه بر این، سازه عاملیت که در این مطالعه ارتباط مثبتی را با اشکال هویتی تحقق‌یافته و تعلیقی نشان داد خود شامل مسئولیت‌پذیری نسبت به اعمال و مسائل زندگی فرد است.

در نهایت، وضعیت‌های هویتی تحقق‌یافته، تعلیقی و منعقد شده چه به شکل کلی و چه در ابعاد عقیدتی و بین‌فردیشان با سرمایه روان‌شناختی ارتباط مثبتی داشته و به طور مثبت

-
1. integrity
  2. Manallack

توسط آن پیش‌بینی شده‌اند. رابطه‌ای که برای تثبت هویت و سرمایه روان‌شناختی معکوس است. تاکنون مطالعات انجام شده نشان داده‌اند که سرمایه روان‌شناختی با هویت‌یافتگی در اشکال مختلف سازمانی (نورمن، ۲۰۱۰) حرفه‌ای (کیو و همکاران ۲۰۱۹)، شغلی (وانگ و همکاران، ۲۰۱۸) و نقش‌پذیری جنسیتی^۱ (برنستین و وولپ ۲۰۱۶) ارتباط دارد. سرمایه روان‌شناختی سازه‌ای متشکل از چهار عامل خودکارآمدی، امید، خوش‌بینی و تاب‌آوری است. این امر بیان می‌کند که افراد با حس هویتی منسجم به دلیل عبور موفقیت‌آمیز از بحران هویت و کسب هویتی متعهدانه، میزان بالاتری از سودمندی و توانایی در گذر از چالشها، امید و خوش‌بینی در چالشهای پیش‌رو و سطح بالاتری از تحمل سختی‌ها و مشقات را تجربه می‌کنند. این امر در خصوص افرادی که در حال گذر از بحران هستند و در مسیر دستیابی به هویت قرار دارند (تعلیق هویت) و کسانی که هویتی ضبط شده و بدون بحران را اتخاذ کرده‌اند نیز به چشم می‌خورد. هرچند همبستگی میان سرمایه روان‌شناختی با انعقاد هویت در سطح پایینی قرار دارد ($r = 0/06$). در این میان، فردی که هنوز به احساس هویتی منسجم دست نیافته است همانطور که در سازه‌های شخصیتی عاملیت (عزت‌نفس، داشتن هدف در زندگی، کانون کنترل درونی و نیرومندی من) در سطح پایینی قرار دارد، میزان کمتری از خودکارآمدی، امید، خوش‌بینی و تاب‌آوری در برخورد با مشکلات و سختیها را نیز دارا است. البته لازم به ذکر است که مطالعه حاضر از نوع همبستگی بوده و روابط مشاهده شده میان متغیرها علی نبوده و نمی‌توان اینطور برداشت کرد که اشکال مختلف هویت عامل توانمندی روان‌شناختی افراد است یا به طور عکس، شخصیت عامل، سرمایه اجتماعی، هوش اخلاقی و سرمایه روان‌شناختی، وضعیتهای مختلف هویتی را موجب می‌شوند.

در پایان با توجه به محدودیتهای پژوهش که به صورت مقطعی و در طرحی توصیفی به بررسی رابطه گذشته‌نگر میان متغیرهای پژوهش پرداخته است و در ارائه چشم‌اندازی طولی

1. sex role identity

و علت و معلولی با محدودیت همراه است و با توجه به یافته‌های پژوهش که در مجموع اهمیت گذر از بحران نوجوانی (هویت‌یابی) و کسب هویتی متعهدانه را با داشتن شخصیتی عامل، هوش اخلاقی و سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی مرتبط می‌داند، پیشنهاد می‌شود که در سطح مدارس، دستیابی به هویت توسط نوجوانان و مسائل پیرامونی آن به لحاظ آموزشی و تربیتی در اولویت اهداف قرار گیرد و مطالعات آتی نیز در نظر قرار دهند که تغییرات فرهنگی در پیوندهای اجتماعی (سرمایه اجتماعی) و گذر از جامعه پیش‌مدرن و جمع‌گرا به مدرنیته و فردگرایی و به تبع آن تغییرات فردی در سازه‌های شخصیتی (به طور خاص مؤلفه‌های اخلاق و هوش اخلاقی، شخصیت عامل و سرمایه روان‌شناختی) در طول زمان در کشور ما چه نتایجی را بر فرایند کسب هویت در نوجوانانی که آینده‌سازان آن هستند بر جا خواهد نهاد.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تهیه مقاله مشارکت داشته‌اند.

منابع مالی

برای انتشار این مقاله حمایت مالی مستقیم از هیچ نهاد یا سازمانی دریافت نشده است.

تعارض منافع

این مقاله با سایر آثار منتشر شده از نویسندگان هم‌پوشانی ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این مقاله همه حقوق مرتبط با اخلاق پژوهش رعایت شده است.

- Aalbehbahania, M. (2015). Moral intelligence, Identity styles and Adjustment in adolescent. *The European Proceedings of Social & Behavioural Sciences*, 2301-2811.
- Alipour, A., Akhundi, N., Sarami forushani, G.,R ., & Arab Shibani, K. (2014). Validation and Verification of Factor Structure of Psychological asset Questionnaire in Iran Khodro Diesel Experts. *Journal of Psychological Studies*, 10(3), 95-110.(in Persian)
- Avey, J.B. (2014). The left side of psychological capital: New evidence on the antecedents of PsyCap. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 21(2), 141–149.
- Bennion, L. D., & Adams, G. R. (1986). A revision of the extended version of the objective measure of ego identity status: An identity instrument for use with late adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 1(2), 183-197.
- Bernstein, C., & Volpe, S. (2016). The implications of sex role identity and psychological capital for organisations: A South African study. *SA Journal of Industrial Psychology/SA Tydskrif vir Bedryfsielkunde*, 42(1), a1311.
- Berzonsky, M. D. (1997). Identity Style Inventory, version 3. Unpublished measure, State University of New York, Cortland.
- Borba, M. (2005). *The step-by-step plan to building moral intelligence. Nurturing kids Heart & Souls*. National Educator Award: Josse-Bass, 3-4.
- Bourdieu, P. (1979). *Les trois états du capital culturel*. Actes de la Recherche en Sciences Sociales, 30, 3-6.
- Bronk, K. C. (2011). The role of purpose in life in healthy identity formation: A grounded model. *New directions for youth development*, (132), 31-44.
- Brough, M. et al. (2006). Social capital meets identity: Aboriginality in an urban setting. *Journal of Sociology*, 42(4), 396-411.
- Choi, Y., & Lee, D. (2013). Psychological capital, big five traits and employee outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 29(2), 122–140.
- Coleman, J. S. (1993). The design of organizations and the right to act. *Sociological Forum*, 8, 527–46.
- Côté, J. E. (1996). Sociological perspectives on identity formation: The culture-identity link and identity capital. *Journal of Adolescence*, 19, 419-430.
- Côté, J. E. (1997). An empirical test of the identity capital model. *Journal of Adolescence*, 20, 421-437.
- Côté, J. E., & Levine, C. G. (2002). *Identity formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

- Côté, J. E., & Schwartz, S. J. (2002). Comparing psychological and sociological approaches to identity: Identity status, identity capital, and the individualization process. *Journal of Adolescence*, 25, 571-586.
- Côté, J. E. (2005). Identity capital, social capital and the wider benefits of learning: generating resources facilitative of social cohesion. *London review of education*, 3(3), 221-237.
- Côté, J. E., & Levine, C. G. (2014). *Identity, formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*. Psychology Press.
- Christoforou, A. (2012). On the identity of social capital and the social capital of identity. *Cambridge journal of economics*, 37(4), 719-736.
- Davis, J. B., & Marin, S. R. (2009). Identity and democracy: linking individual and social reasoning. *Development*, 52(4), 500-508.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Fathi, M. R., Kiāmanesh, A., & Jomehri, F. (2019). Comparison of human agency and its components among Farhangiān and State University students. *Educational Innovations*, 17(4), 61-90. (in Persian)
- Faramarzi, M., Jahanian, K., Zarbakhsh, M., Salehi, S., & Pasha, H. (2014). The role of moral intelligence and identity styles in prediction of mental health problems in healthcare students. *Health*, 6(8), 664-72.
- Hooman, H. A. (2005). *Understanding the Scientific Method in the Behavioral Sciences (Basics of Research)*. Tehran, Parsa Publishing. (in Persian)
- Jahanian, R., Saiearasi, I., & Tayyba, M. (2013). Examining moral intelligence and its Aspects and variables in university students (case of study: Kharazmi University Students). *Journal of Behavioral Sciences*, 5(15), 55-72. (in Persian)
- Kelly, G. A. (1955). *The psychology of personal constructs*. New York: Norton.
- Kroger, J., & Marcia, J. E. (2011). *The identity statuses: Origins, meanings, and interpretations*. In *Handbook of identity theory and research* (pp. 31-53). Springer, New York, NY.
- Lennick, D., & Kiel, F. (2005). *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success*. New Jersey: Wharton school of the university of Pennsylvania and Pearson Education.

- Lennick, D., & Kiel, F. (2011). *Moral Intelligence 2.0: Enhancing Business Performance and Leadership Success in Turbulent Times*. Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Lillevoll, K. R., Kroger, J., & Martinussen, M. (2013). Identity status and locus of control: A meta-analysis. *Identity*, 13(3), 253-265.
- Lin, N. (2017). *Building a network theory of social capital*. In Social capital (pp. 3-28). Routledge.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel psychology*, 60(3), 541-572.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. UK: Oxford University Press.
- Luthans, F., & Youssef-Morgan, C. M. (2017). Psychological capital: An evidencebased positive approach. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4, 339-366.
- Luyckx, K. et al. (2013). Personal identity processes and self-esteem: Temporal sequences in high school and college students. *Journal of Research in Personality*, 47(2), 159-170.
- Manallack, S. (2006). *Ethics, success and leadership*. Public Relations and Financial Communication, 64, 2.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5, 551-558.
- Martin, D. E., & Austin, B. (2010). Validation of the moral competency inventory measurement instrument: Content, construct, convergent and discriminant approaches. *Management Research Review*, 33(5), 437-451.
- Mousavi, M. T. (2006). *Social Capital Survey in Iran*. Management and Planning Organization of Iran and University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences . (in Persian)
- Norman, S. M., Avey, J. B., Nimnicht, J. L., & Graber Pigeon, N. (2010). The interactive effects of psychological capital and organizational identity on employee organizational citizenship and deviance behaviors. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 17(4), 380-391.
- Pedersen, L. J. T. (2009). See no evil: moral sensitivity in the formulation of business problems. *Business Ethics: A European Review*, 18(4), 335-348.
- Portes, A., & Vickstrom, E. (2011). Diversity, social capital, and cohesion. *Annual Review of Sociology*, 37, 461-479.

- Putnam R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Schwartz, S. J. (2002). In search of mechanisms of change in identity development: Integrating +the constructivist and discovery perspectives on identity. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 2, 317-339
- Schwartz, S. J., & Montgomery, M. J. (2002). Similarities or differences in identity development? The impact of acculturation and gender on identity process and outcome. *Journal of Youth and Adolescence*, 31, 359-372.
- Schwartz, S. J., Côté, J. E., & Arnett, J. J. (2005). Identity and agency in emerging adulthood: Two developmental routes in the individualization process. *Youth & Society*, 37(2), 201-229.
- Qiu, T., Liu, C., Huang, H., Yang, S., Gu, Z., Tian, F., & Wu, H. (2019). The mediating role of psychological capital on the association between workplace violence and professional identity among Chinese doctors: a cross-sectional study. *Psychology research and behavior management*, 12, 209.
- Rafiei, H. M., Mirtahir and Ghasemzadeh, Davood (2016). Development and validation of in-group and out-group social capital questionnaire. *Journal of Social Welfare*, 61, 141-157. (in Persian)
- Rahimi Nejad, A. (2000). *Evaluation of identity development and its relation with self-esteem an anxiety in undergraduate students*. Ph.d dissertation in Psychology, Tarbiat Modarres University, Tehran. (in Persian)
- Shiani M, Mousavi M, Ghahfarokhi, S. M. (2009). Social Capital among the Youth in Iran. *Iranian Journal of Sociology (ISA)*, 10(3), 57-84. (in Persian)
- Tanner, C., & Christen, M. (2014). *Moral intelligence—A framework for understanding moral competences*. In Empirically informed ethics: Morality between facts and norms (pp. 119-136). Springer, Cham.
- Vaziri, S., Kashani, F. L., Jamshidifar, Z., & Vaziri, Y. (2014). Brief report: The identity style inventory—validation in Iranian college students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 128, 316-320.
- Vignoles, V. L., Schwartz, S. J., & Luyckx, K. (2011). *Introduction: Toward an integrative view of identity*. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 1-27). New York, NY: Springer.

- Vignoles, V. L. (2018). *12 Identity: Personal AND Social*. The Oxford Handbook of Personality and Social Psychology, 289.
- Wang, Y., Tsai, C. H., Tsai, F. S., Huang, W., & de la Cruz, S. (2018). Antecedent and consequences of psychological capital of entrepreneurs. *Sustainability*, 10(10), 3717.

